

OLAYLAR VE GÖRÜŞLER

104 yıl sonra demokratik bir yaşam hareketi

Gerici Ayaklanmanın Merkezi Taksim Topçu Kışlası'ydı

İsyancılar ellerinde yeşil bayraklar ve "Şeriat isteriz" sloganlarıyla Meclis'i bastılar. Meclis'te Adalet Bakanı Nâzım Paşa ve Lazkiye Mebusu Emir Aslan Bey'i öldürdüler. Yıldız Sarayı bahçesinde Deniz Binbaşı Ali Kabuli Bey'i parçaladılar.

Dr. Alev COŞKUN

31 Mart (13 Nisan) 1909'da İstanbul'da "Şeriat isteriz" sloganlarıyla başlayan gerici, karşıdevrimci hareketin temel nüvelerinden birisi Taksim Topçu Kışlası'ydı. Bu olaydan 104 yıl sonra, 31 Mayıs 2013'te eski kışlanın bulunduğu meydana bu kez devrimci, demokratik ve özgürlükçü bir halk hareketi doğdu.

Bu nedenle Taksim Topçu Kışlası'na kısaca bakmakta yarar var. (*)

Abdülhamit, 1876 yılında Osmanlı Devleti'nin ilk anayasasını ilan etmeye söz verdiği için Jön Türkler tarafından iktidara getirilmişti.

Ama Abdülhamit kısa sürede anayasayı rafa kaldırdı ve 33 yıl süren mutlak ve baskıcı bir yönetim uygulamaya başladı.

Bu baskıcı yönetime karşı Genç Türkler, İttihat ve Terakki'de birleşerek örgütlendiler.

Padişah Abdülhamit, ülkedeki huzursuzlukların İslamcılık akımının güçlendirilmesi yoluyla önenebileceğini varsayıyordu. İslamcılık akımı devlet işlerinin kötü-

tin iç ve dış boyutlardaki bir aracı olarak kullanmıştır.

Abdülhamit, bütün yazarlar ve düşünürleri baskı altına aldı, kimilerini maaşa bağladı, kimisini sürgüne gönderdi. Bir yanda **Namık Kemal** sürgüne gönderilirken, Zalim olsa ne rütbe bi-perva Yine bünyad-ı zulmü biz yıkarız Merkez-i hâke atsalar da bizi

Kürre-i Arz-ı patlatır çıkarız, diyordu. (Zalim ne kadar korkusuz olursa olsun / Zulmün temelini biz yine yıkarız / Yerin dibine atsalar da bizi / Yerküreyi patlatır çıkarız.)

Tevfik Fikret de Zulmün topu var, güllesi var, kalesi varsa, Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır, "**Sönmez ebedi, her gecenin gündüzü vardır**" diye haykırıyordu.

En sonunda 30 yılı aşkın baskıcı yönetime karşı Rumeli'de özgürlük hareketi patlak verdi. 3 Temmuz 1908'de **Resneli Nizayi Bey** isyan edip dağa çıktı. Onu Binbaşı **Enver Bey**, Ohrili **Eyüp Sabri Bey** izledi...

İstanbul hükümetinin aldığı sert önlemler

Meclis açılmıştı ama padişahın atadığı sadrazam ve hükümet yeni döneme ayak uyduramıyordu.

O günün süper gücü İngiltere İstanbul'da etkindi. Basın içinde, ilerici hareketi destekleyen gazetelere karşı yandaş basın da yaratılmıştı. **Mevlânzade Rifat**'ın Hukuk-i Umumiye, **Derviş Vahdeti**'nin Volkan gazeteleri, ayrıca Sebilürreşat, Medrese, İlmiye gibi dergiler sert ve ayrımcı yayınlar yapıyordu.

Derviş Vahdeti tarafından kurulan **İttihat-ı Muhammedi Cemiyeti** muhafazakâr kesim içinde örgütleniyordu.

Ordu içinde mektepli-alaylı çekişmesi sertleşmişti. Askere alınmayan medrese öğrencilerinin bu "**muafiyeti**"nin kaldırılması isteniyordu. Medrese öğrencileri bu kararı protesto etmek için 27 Şubat 1909'da Beyazıt Meydanı'nda protesto mitingi yaptılar.

25 Mart 1909'da İttihat ve Terakki'ye karşı olan **Serbести** gazetesi yazarı **Hasan Fehmi Bey** Galata Köprüsü üzerinde öldürüldü. İlahiler ve tekbir sesleriyle kaldırılan cenazesi bir karşı harekete dönüştü.

Bir hafta sonra eski takvimle 31 Mart 1909'da İstanbul'da tam bir gerici isyan patlak verdi. İsyancılar alaylı subayların tahrik ettiği askerler, medrese öğrencileri, hocalar ve softalardı.

'**Şeriat isteriz**'

niz Binbaşı **Ali Kabuli Bey**'i parçaladılar. Sokaklarda kadınlar dövülüyordu. Ölenlerin sayısı 20'yi geçmişti.

Bütün yabancı tarihçiler bu hareketi bir karşıdevrim olarak değerlendirirler. İsyanın Taksim Topçu Kışlası'ndaki alaylı subaylar tarafından yönlendirildiğini belirtirler.

Taksim Kışlası'ndaki birliklerde, askeri talimlerin çokluğu yüzünden askerler arasında namaz kılmaya vakit kalmadığı yönündeki sızlanmalar da etkili olmuştu.

Sonunda Rumeli'den **Mustafa Kemal**'in Kurmay Başkanlığı'nı yaptığı Hareket Ordusu İstanbul'a gelerek bu gerici isyanı bastırdı.

Bu kışlanın daha sonraki Padişah **Vahdettin** tarafından Fransız kaynaklı bir yabancı şirkete satıldığını, **Orhan Erinc** "**Geçmişten Geleceğe**" sütununda dile getirdi. Araştırmacı yazar **Atilla Oral**'ın son belgeseli "**Sömürge Valisinin Hima-yesinde Vahdettin'in İhanetleri**" kitabına gönderme yaparak anlattı.

Hareket Ordusu, İstanbul'a gelince bu kışladaki gerici unsurlarla da karşı karşıya gelmiştir.

İşte 31 Mart 1909 olayından 104 yıl sonra, yine Taksim'de Topçu Kışlası'nın bulunduğu yerde 31 Mayıs 2013'te başlayan, temelde demokratik ve özgürlükçü bir yaşamı yeniden kurma girişimi çok önemlidir. Demokrasi ve özgürlük yönünde ülkemize yeni açılımlar getirecektir.